

TANTS

Azari Plissetski - mees Bejart'i paremal käel

Kristiina Garancis kohtus tänase balletimaailma ühe tipptegijaga.

ALEKSANDER GUŽOV/MOLODJOŽ ESTONII

Azari Plissetskit on eestlasele kõige parem tutvustada kui primabaleriin Maia Plissetskaja venda. Soojade pruunide silmadega, halliseguste juustega uhke hoiakuga parimais aastais mees. Kokkupuutepunkte Eestiga on tal väga otseseid.

80ndate alguses lavastas Estonias Tiiu Randviiri kutsel Maurice Bejart'i balleti "Bhakti" (1968). On kursis Eesti balletimaailmaga eelkõige Kaie Kõrbi lavateed jälgides. 3. ja 4. detsembril viibis Plissetski Tallinnas koos maailmalegendist koreograafi Maurice Bejart'i Ballet Lausanne'iga, mis esines Saku Suurhallis lavastusega "Ballet for Life". Andis koos Elisabet Ros-Salase, Octavio Stanleyga ja Gil Romaniga *workshop*'i eesti tantsijatele.

Hetkel on Plissetski Mudra tantukooli ja Bejart'i Ballet Lausanne'i klassikalise tantsu pedagoog ja repetiitor Šveitsis.

Kas on veel meeles esimene ja

sukooli ja Bejart'i Ballet Lausanne'i klassikalise tantsu pedagoog ja repetiitor Šveitsis.

Kas on veel meeles esimene ja "saatuslik" kokkupuude Maurice Bejart'iga?

Olin tantsijana Kuuba balletis tööl, aasta oli 1968. Bejart tuli külla oma trupiga XX Sajandi Ballett ning palus mul oma tantsijatele tundi anda.

Pabistasin väga, kuid vastuvõtt oli hea. Räägin vabalt hispaania keelt ja mul oli lihtne Bejart'iga suhelda – leidsime väga kergelt ühised jututeemad. Just siis tegi ta mulle esimest korda ettepaneku tema trupiga liituda. Sel ajal oli see Nõukogude süsteemi teades absooluutselt mõeldamatu.

Võimalus selleks aga tuli. 1978. aastal tuli Bejart Moskvasse külalissetendusi andma, olin Suures Teatris oma tantsijakarjääri lõpetamas. Ta kordas oma kutset. Pidasin keerulisi läbirääkimisi NL kultuuriministeeriumiga ning 1978. aasta oktoobris sain lõpuks loa lahkuda. Töötasin Bejart'i trupis ja Mudra koolis ligi kolm aastat.

1981. aastal kutsus Venemaa kultuuriministeerium mind koju tagasi – olin nende arvates juba liiga pikalt ära olnud. Pärast väikest pausi kodumaal võttis Bejart minuga taas ühendust ja lisas naljaga pooleks, et kutsub nüüd terveks eluks. Ja nii ongi läinud – olen olnud juba 11 aastat nii tema koolis kui Lausanne'i trupis klassikalise tantsu pedagoog. Sõidan hästi palju ringi – Bejart laseb mul töötada maailma eri truppides külalispedagoogina. Hetkel lähen New York City Balletisse, siis Jaapanisse.

Milline on maailma üks tippkoreograafe Bejart lähedalt, tema "saatkonna" poolt vaadates? Kas legendi ja elava inimese vahel on suur lõhe?

AZARI PLISSETSKI PROOVISAALIS: Eestis viibis priimabaleriin Maia Plissetskaja kuulus vend seoses Maurice Bejart'i etendusega "Ballet for Life".

Ta on väga põnev isiksus, lühidalt ja ammendavalt on temast raske rääkida. Bejart on sama eklektiline nagu ta loomingki. Ta valdab palju keeli ning huvitub kõigest, mis maailmas toimub – tal on suured teadmised filosoofiast, idamaistest kultuuridest ning talle meeldib lisaks lavastamisele ka kirjutada.

Teise tantsumaailma suurkoreograafi – Roland Petit'ga – võrreldes on ta diametraalselt erinev isiksus. Petit on valgetes kinnastes snob, kes armastab *high society*'t, kuid Bejart on demokraat, kes on suhtlejana nii vahetu kui üldse võimalik. Ainus, mis talle närvidele käib, on banaalsus.

Mille poolest on india tantsužesti nime kandev Mudra kool, kus õpetate, eriline?

Koolis on õpilasi 15 rahvusest Austraaliast Brasiiliani välja – itaallased, prantslased, hiinlased, argentiinlased jne. Kuna õpilasi koolitatakse hästi, siis polegi vaja väljastpoolt Lausanne'i trupile juurdekasvu otsida. Nad teavad repertuaari ning saavad kooli ajal hea lavakogemuse.

See rahvaste paabel viis Bejart'i hiljuti mõttele luua ballett "Ema Theresa ja maailma lapsed". Vanameister moodustas meie kooli

viimasest lennust 15inimeselise truppi, mis viibibki hetkel maailmaturneel. "Ema Theresa ja tema lapsed" pole niivõrd ballett, vaid rohkem näidend, kus tantsimisele lisaks kasutatakse ka üsna palju teksti. Lugu on sümpaatselt propagandistlik – jutlustab headust ja maailma rahvaste ühtsust.

Bejart on alati valinud kooli ja truppi inimesi, kes pole mitte ainult füüsiliselt andekad, vaid on ka isiksused. Hiljutises oli selline lugu, et kooli tahtis tulla üks poiss – 20aastane hollandlane, kes oli surmkindel, et tahab tantsijaks saada. Tal polnud absoluutselt mitte mingisugust tantsukogemust, polnud seda kunsti isegi nuusutanud, kuid oli oma soovis kaljukindel.

Hetkel on ta üks meie parimaid tantsijaid. Bejarti koolis eksisteeriv eksperimenteerimisvalmidus ja isiksuse arenemisvabadus on kohutavalt tähtsad.

Bejart'i loomisviisist on räägitud legende. Kas ta on tõesti "müstik", kes kuulab kosmost?

Bejart saab impulsi uue balleti loomiseks "kosmosest" – kuskilt kõrge-
mast sfäärist. Ta oskab lugeda märke ja vihjeid ja otsib neid kõiges.

Kunagi verinoore koreograafina kutsuti ta lavastama ühte Brüsseli

teatrisse. Bejart'ile, kes oli siis tantsumaailmas veel täiesti tundmatu suurus, oli see tõeliseks väljakutseks. Noormees väljus teatrimajast ja jõudis tänavale, peas vasardamas mõte – mida ma küll lavastama hakkam, mis ideest lähtun? Vaevalt oli ta paar sammu astunud, kui märkas kõnniteel lebavat ajalehte. Ta pilk jäi peatuma sõnal "püha". Oli kevad – mai.

See stseen saigi balleti algimpulsiks ning ta lavastas Stravinski muusikale "Kevadpühitsuse" (1959) – ühe oma kõige kuulsama balleti. Bejart ühendas mitu rühma, kuni moodustus 30 inimesest koosnev trupp, ja see otsustaski ta saatuse. Noore Bejart'iga sõlmiti leping ning talle anti vabad käed uute ballettide loomiseks. Vaid ajaleht ja maikuu olid kõige aluseks. Sellest peale ongi ta omamoodi "müstik", kes kuulab märke.

Milline Bejart'i loodud ballettidest on teie lemmik?

Mulle on väga hingelähedane "Ballet for Life" – hümn aidsi surnud väga andekatele ja noortele inimestele. Tean suurt hulka väga häid tantsijaid, keda kõiki sama saatus tabas.

"Tulilind" (1970) on imeline. "Bolero" versioone olen näinud 30

ringis, kuid nii sugestiivset kui tema oma pole teist. Selline keskendumine muusikale, otsekui kiirtevihk ühele punktile.

4. detsembril, kui oli "Ballet for Life'i" teine etendus, hiilisite teie Estoniasse "Luikede järve" ja Kaie Kõrbi vaatama. Millised on muljed?

Trupp oli hea, väga ilusad olid ka lavastuse kostüümid. Dekoratsiooni, koreograafia polnud aga eriti veenvad. See-eest meeldis mulle väga Kaie Kõrb. Ta on väga heas vormis ja temataoline kõrgklassi tantsija on ehteks igale teatril. Kaie meenutab oma olemuselt mulle väga mu öde, Maia Plissetskajat.

Tantsijate maailm on "ühine". Tantsijad on nn üks rahvus. Hiljuti oli väga halb lennuilm ja üks reis jäi vahele. Olin võõras linnas, võõras hotellis, ja alati, kui tunnen end ebamugavalt, siis lähen teatrisse. Niipea kui kohaliku teatri uksest sisenesin, avastasin kohe hulga häid tuttavaid. Tallinn ja Eesti arenevad minu arvates väga kiiresti ja positiivses suunas. Ka see, et me hetkel mõnusalt Bejart'ist räägime, kes veel hiljuti "saladus" oli, näitab, et maailm on märkimisväärselt muutunud.